

SPIS TREŚCI

WYKAZ SKRÓTÓW	9
WPROWADZENIE, CZYLI O PROBLEMACH PRAWNIKÓW Z PISANIEM NA TEMAT DZIECI.....	11

Marek Andrzejewski

CZĘŚĆ I. SYTUACJA PRAWNA WYCHOWANKA PIELĘCZY ZASTĘPCZEJ

1. Zagadnienia wprowadzające	15
1.1. Uwaga wstępna	15
1.2. Normy prawne jako wyznacznik sytuacji prawnej wychowanka pielęczeni zastępczej	16
1.3. Stosunki prawne i podmioty mające wpływ na sytuację prawną wychowanka pielęczeni zastępczej	22
2. Dziecko a jego rodzice oraz osoby i instytucje sprawujące pielęczę zastępczą – prawna konstrukcja i psychologiczno-pedagogiczna metoda oddziaływania	26
2.1. Materialnoprawna podstawa umieszczenia w pielęczeni zastępczej a sytuacja prawna wychowanka	26
2.2. Trójkąt, czyli o konstrukcji sprawowania pielęczeni zastępczej	30
3. Wokół współczesnych wyzwań w sprawowaniu pielęczeni zastępczej	36
3.1. Wstęp	36
3.2. Pielęczę zastępcza nad dziećmi rodziców zaburzonych psychicznie	38
3.3. Kontakty wychowanka pielęczeni zastępczej z rodzicami i innymi osobami bliskimi – problemy wybrane	43
3.4. Między powrotem do rodziny a przysposobieniem – o podstawie prawnej dla tzw. pielęczeni zastępczej długotrwałej	47
3.5. Ochrona tożsamości wychowanka – wokół art. 20 Konwencji o Prawach Dziecka	49
3.5.1. Tożsamość wychowanka jako dobro chronione prawnie	49
3.5.2. Tożsamość wychowanka a trwałe pożycie w związku homoseksualnym osób sprawujących pielęczę zastępczą	52
3.5.3. Tożsamość wychowanka a przekaz wychowawczy w instytucjonalnej pielęczeni zastępczej	55
3.6. Sytuacja prawna wychowanka pielęczeni zastępczej – kontekst formalnoprawny	56
3.6.1. Uwaga wstępna	56
3.6.2. Umieszczenie w pielęczeni zastępczej	57
3.6.3. Pozycja prawna dziecka w postępowaniu o odebraniu osoby małoletniej	58
3.6.4. Postępowanie w sprawie oceny zasadności dalszego przebywania wychowanka w pielęczeni zastępczej	59
3.6.5. Postępowanie w sprawie przysposobienia wychowanka pielęczeni zastępczej	61
3.7. Wnioski	65
Bibliografia	67

CZĘŚĆ II. KONTAKTY Z DZIECKIEM RODZICÓW ŻYJĄCYCH W ROZŁĄCZENIU

1. Wstęp	79
2. Źródła praw dziecka	80
3. Prawo do kontaktów z perspektywy dziecka	82
4. Roszczenie wynikające z przysługującego prawa do kontaktów	87
5. Udział dziecka w postępowaniu	90
6. Dziecko w postępowaniu – standardy międzynarodowe	93
7. Wysłuchanie dziecka w sprawie o kontakty	96
8. Zabezpieczenie kontaktów z dzieckiem jako szczególny przykład potrzeby orzekania z perspektywy dziecka	99
9. Odformalizowanie postępowania sądowego	103
10. Wnioski co do odformalizowania postępowań w sprawach dotyczących osoby dziecka	105
11. Podsumowanie	110
Bibliografia	112

CZĘŚĆ III. STOSUNKI PRAWNE POMIĘDZY RODZICAMI A DZIEĆMI W ŚWIELE UREGULOWAŃ WSPÓŁCZESNEGO PRAWA ADOPCYJNEGO

1. Ogólna charakterystyka przysposobienia	117
1.1. Pojęcie przysposobienia i jego rodzaje w prawie polskim oraz wybranych obcych systemach prawnych	117
1.1.1. Pojęcie przysposobienia	117
1.1.2. Rodzaje adopcji	119
1.2. Wzmianka o przesłankach przysposobienia	120
1.2.1. Przesłanki przysposobienia według kodeksu rodzinnego i opiekuńczego	120
1.2.2. Realizacja zasady dobra dziecka w przysposobieniu	121
1.2.3. Wpływ wymogu małoletności przysposabianego, odpowiedniej różnicy wieku pomiędzy przysposabiającym a przysposabianym, zgody (wysłuchania) dziecka na powstanie więzi pomiędzy nim a adoptującymi	123
2. Przysposobiony a rodzice adopcyjni	126
2.1. Znaczenie postępowania kwalifikacyjnego, okresu preadopcyjnego oraz wskazania w sferze późniejszych relacji pomiędzy rodzicami adopcyjnymi a dzieckiem	126
2.1.1. Rola postępowania kwalifikacyjnego	126
2.1.2. Znaczenie okresu preadopcyjnego dla prawidłowego ukształtowania stosunków rodziców adopcyjnych z przysposobionym dzieckiem	128

2.1.3. Ocena instytucji wskazania osoby przysposabiającej z punktu widzenia relacji pomiędzy przysposabiającym a przysposobionym.....	130
2.2. Skutki przysposobienia w odniesieniu do dziecka i adoptujących z uwzględnieniem podziału na adopcję całkowitą, pełną i niepełną.....	131
2.3. Relacje: rodzice–dziecko w przysposobieniu wspólnym, przez jedną osobę, pozostającą w konkubinacie lub w związku partnerskim oraz osobę transseksualną.....	132
2.4. Dokonanie przysposobienia przez osobę niespokrewnioną albo spokrewnioną z dzieckiem, zwłaszcza przez rodziców biologicznych oraz rodzeństwo	137
2.5. Adopcja zagraniczna w kontekście więzi pomiędzy przysposabiającym a przysposobionym	139
2.5.1. Przysposobienie przez Polaka lub osobę mającą polskie korzenie	139
2.5.2. Adopcja polskiego dziecka przez cudzoziemca.....	140
2.5.3. Przysposobienie zagraniczne rodzeństwa	141
2.6. Wpływ tajemnicy (jawności) przysposobienia na stosunki pomiędzy przysposabiającym a dzieckiem	142
2.6.1. Konsekwencje ujawnienia albo zachowania w tajemnicy faktu przysposobienia w sferze relacji pomiędzy rodzicami adopcyjnymi a przysposobionym dzieckiem	142
2.6.2. Ochrona dóbr osobistych przysposabiających oraz przysposobionego w kontekście jawności przysposobienia.....	144
2.7. Ponowne przysposobienie dziecka. Jego relacja z „nowymi” adoptującymi	145
2.7.1. Ponowna adopcja całkowita, pełna i niepełna przez osoby obce i spokrewnione z dzieckiem	145
3. Prawne unormowania dotyczące relacji adoptowanego dziecka z jego rodzicami biologicznymi po dokonanej adopcji	146
3.1. Skutki dokonanego przysposobienia w sferze stosunków dziecko–rodzice biologiczni w poszczególnych rodzajach adopcji.....	146
3.1.1. Adopcja całkowita. Konsekwencje jej nierozwiązywalności oraz zakazu ustalania pochodzenia.....	146
3.1.2. Przysposobienie pełne i niepełne. Następstwa ustalenia pochodzenia dziecka w czasie trwania stosunku przysposobienia.....	146
3.1.3. Kwestia władzy rodzicielskiej oraz obowiązku alimentacyjnego rodziców biologicznych w razie dokonania przysposobienia całkowitego, pełnego lub niepełnego	147
3.2. Tajemnica adopcji w relacji rodzice biologiczni a ich dziecko w poszczególnych rodzajach przysposobienia	148
3.2.1. Sporządzenie nowego aktu urodzenia w adopcji całkowitej i pełnej oraz ujawnianie dotychczasowego aktu	148
3.2.2. Wzmianka dodatkowa o przysposobieniu pełnym lub niepełnym w akcie urodzenia adoptowanego dziecka	149
3.3. Konstytucyjna ochrona życia prywatnego i rodzinnego rodziców biologicznych oraz przysposobionego a jawność adopcji.....	150

4. Relacje pomiędzy dzieckiem a rodzicami adopcyjnymi oraz biologicznymi w przypadku ustania stosunku przysposobienia	151
4.1. Ustanie oraz rozwiązywanie przysposobienia z punktu widzenia relacji dorośli–dziecko.....	151
4.2. Powrót dziecka do rodziny biologicznej w razie ustania stosunku przysposobienia	152
5. W poszukiwaniu optymalnych rozwiązań	153
5.1. Ocena istniejących unormowań.....	153
5.2. Wnioski <i>de lege ferenda</i>	154
Bibliografia	155